

IZBOR
VIJESTI NAJNOVI
KRONIK MOJE
POLITIK C/B |
DRUŠTVO BOJA
KULTUR Ž | Ж |
KOLUMN _____

VEZANI ČLANCI

Izvor privatiziran, vodovoda nema

Ministre, kad će voda?

Voda konačno stiže u Islam Grčki

Borba za Nil

Dijelovi općine Ervenik dobili vodu

Strujnim korakom – nazad!

Kuća u bunaru

Без воде нема живота

Grad i žeđ

DRUŠTVO | 30/11/2021 |

PIŠE Tamara Opačić |

Pitka voda do naroda

Za razliku od procesa reelektrifikacije kojem se polako nazire kraj, izgradnja vodovoda napreduje daleko sporije. U fazi

Na Wall Streetu se počelo trgovati s vodom. Što to znači?

realizacije trenutno je 12 projekata, zahvaljujući kojima će voda napokon stići do dijela od ukupno 135 sela sa srpskim stanovništvom u kojima postoji potreba za izgradnjom, sanacijom i obnovom mreže.

"Potreba je puno, stanovnika sve manje, a vodovodni projekti su jako skupi", ističe Milan Uzelac

Na području Topuskog već su završeni radovi na izgradnji novih vodovoda (FOTO Marijan Sušenj/PIXSELL)

a se političari drže svojih izrečenih obećanja, svaki

Dkutak Hrvatske odavno bi imao potrebnu komunalnu infrastrukturu, koju mnogi u gradovima danas uzimaju zdravo za gotovo.

Posljednje je na nacionalnoj razini dao premijer ANDREJ PLENKOVIĆ, i to nakon što je svoju prvu vladajuću većinu uspio sastaviti uz podršku zastupnika nacionalnih manjina. Od njegove najave da će u sva sela do kraja svog mandata uvesti struju i vodu, pa se "više nitko neće osjećati kao da ne živi u 21. stoljeću", prošle su četiri godine. Kako je isto obećanje zapisano i u aktualnom vladinom Operativnom programu za nacionalne manjine, istražili smo u kojoj je fazi izgradnja vodovodne infrastrukture na koju se u krajevima sa srpskim stanovništvom čeka desetljećima.

Za razliku od procesa reelektrifikacije, koji iziskuje daleko manje troškove pa se, kažu naši sugovornici, u većini županija bliži svome kraju, izgradnja vodovodne mreže daleko je skuplja, a otegotna je okolnost i što je realizacija takvih projekata pripisana lokalnim samoupravama. Lokalne vlasti u tom su procesu dužne pripremiti plan gradnje komunalnih vodnih građevina, osmisliti razvojne projekte javne vodoopskrbe, ishoditi potrebne dozvole i zatražiti potrebna sredstva iz

Najgore je za sušni razdoblja kada bu presuše, a cijena dopreme vode u ne općinama po ciste ide i do 600 kuna - kaže saborska

***zastupnica Anja
Šimpraga***

državnog proračuna, od Hrvatskih voda ili iz EU-fondova. "Slijedom navedenog probleme javne vodoopskrbe nije moguće riješiti interventnim mjerama, već se njemu mora pristupiti planski i rješavati ga kroz nekoliko godina", potvrđeno nam je iz Hrvatskih voda.

Lokalnim vlastima prvu prepreku u izgradnji vodovoda najčešće predstavlja neisplativost, odnosno činjenica da u povratničkim selima obično živi mali broj stanovnika. Usto se često javlja problem izvlaštenja vlasnika zemlje preko koje bi trebala prolaziti mreža, a uz potrebne dozvole i čekanje na odobrenje projekata sve skupa predugo traje. Međutim, kako objašnjava ANJA ŠIMPRAGA, saborska zastupnica SDSS-a, u proteklom trogodišnjem razdoblju ipak su vidljivi pozitivni pomaci, uz napomenu da "u mnogim sredinama još nije gotova projektna dokumentacija bez koje se ne možete ni sanjati o izgradnji vodovoda".

- Na području Topuskog već su završeni radovi na izgradnji vodovoda Perna – Malička i u Gređanima, kao i magistralnog cjevovoda Dvor – Hrvatska Kostajnica. Općina Biskupija ishodovala je građevinsku dozvolu za selo Vrbnik, što znači da su spremni za daljnje korake, a projekt je u realizaciji i u naselju Udbina - kaže Šimpraga za Novosti.

Nakon toliko godina

***čekanja, gori nam tlo
pod nogama. Kao što
je Mojsije tražio
obećanu zemlju, tako
smo mi vodu – govori
Milan Drača iz Islama
Grčkog, gdje su ljetos
započeli radovi na
izgradnji vodovoda***

Riječ je o nekoliko od ukupno 12 vodovoda u krajevima s brojnijom srpskom zajednicom koji su trenutno u fazi realizacije. Među te projekte, čija ukupna vrijednost premašuje sto milijuna kuna, ubraja se izgradnja mjesne mreže, započete krajem lipnja ove godine, kojom će na javni vodovod biti spojeno preostalih stotinjak stanovnika Islama Grčkog, sela u zadarskom zaleđu.

- Istovremeno smo sretni, nervozni i nestrpljivi. Nakon toliko godina čekanja, gori nam tlo pod nogama. Kao što je Mojsije tražio obećanu zemlju, tako smo mi vodu - govori MILAN DRAČA, predsjednik Mjesnog odbora Islama Grčkog, koji je uvjeren da će dolazak vodovoda pogurati povratak dijela njegovih raseljenih sumještana.

Ako sve bude teklo po planu, vodi se u doglednoj budućnosti mogu nadati i stanovnici ostalih sela benkovačkog kraja: Vukšića, Provića, Bulića, Lepura, Kašića, Donjeg Pristega, Miranja, Lišana Ostrovačkih i Karina Donjeg. U susjednoj Šibensko-kninskoj županiji pri kraju je pak izgradnja vodovoda za sela Tepljuh i Biočić, u toku je postupak ishodovanja građevinske dozvole kojom bi na javnu mrežu bio spojen i manastir Krka te završni radovi na području Ervenika, gdje je u proljeće 2019. svečano puštena u rad vodovodna mreža u naseljima Radučić i Mokro Polje. Trasu dugu 12 kilometara, koja je koštala 5,8

milijuna kuna, većinom su platile Sjedinjene Američke Države. Usprkos tome, u Erveniku dio kućanstava i dalje čeka na priključke.

Banija je po opskrbljenosti vodom i prije potresa bila ispod prosjeka RH (Foto: Matija Habljak/PIXSELL)

- Za izgradnju tog lokalnog vodovoda najveći dio sredstava jeste osigurala američka vlada, međutim nakon što je taj dio završen, Hrvatske vode su sufinancirale sanaciju dionice tlačnog cjevovoda na kojoj su se javljali veliki gubici. Nakon ishoda upotrebne dozvole, većina stanovnika Radučića i dijela Mokrog Polja započela je s predajom zahtjeva za priključak. Ono što sada slijedi jeste dodatno projektiranje sekundarne mreže kako bi se svi ostali

objekti mogli spojiti na sustav. Riječ je o otprilike sto kućanstava - kaže Anja Šimpraga.

Radovi počinju i južnom dijelu općine Krnjak, čime će na javni vodovod biti spojeni stanovnici sela Čatrnje, Ponorca i Dvorišta, koji mahom žive od uzgoja stoke. Pošto je taj kraj bogat prirodnim izvorima, većina kućanstava godinama se vodom opskrbljuje iz seoskog bazena koji je spojen na staru, lokalnu mrežu. Kako se dio imanja nalazi na vrhu brda, vode imaju samo kada je bazen potpuno pun.

- Čim padne razina u bazenu, a to se često događa jer stare cijevi pucaju, moramo kupovati vodu za piće i koristiti se onom tehničkom, kišnicom. Za sve dodatne radove, kao što je betoniranje, vodu dovozimo cisternama s rijeke Korane ili drugih izvora. To nam stvara dodatne troškove i probleme u bavljenju poljoprivredom i turizmom - požalio nam se ljetos BRANISLAV MUSULIN, koji je u Čatrnji staro seosko imanje prenamijenio u turistički kompleks.

Anja Šimpraga (Foto: Hrvoje Jelavić/PIXSELL)

Iako su navedeni napori na gradnji nove infrastrukture važni, njime će biti riješen tek dio postojećih problema. Naime, prema podacima kojima raspolaže Klub zastupnika SDSS-a, na područjima gdje uglavnom živi srpsko stanovništvo postoji potreba za izgradnjom, sanacijom i obnovom vodovoda u ukupno 135 sela smještenih na području Šibensko-kninske, Ličko-senjske, Karlovačke, Zadarske, Požeško-slavonske, Sisačko-moslavačke i Virovitičko-podravske županije. Neka od tih sela su potpuno bez vode, u nekima su vodovodi uništeni tokom rata, negdje postoje mjesni sustavi s dotrajalim cijevima u kojima dolazi do velikih

gubitaka vode, s azbestnim cijevima i vodom upitne kakvoće, nabraja Anja Šimpraga.

- U navedenim područjima najveći broj ljudi bavi se stočarstvom i poljoprivredom i tako sebi osiguravaju egzistenciju. Zamislite kako im je kada nastupi suša, a oni moraju napojiti blago. Bunari presuše, a cijena dopreme vode u nekim općinama za cisternu od 9000 litara bude i do 600 kuna jer su sela udaljena pa im naplaćuju velike iznose po kilometraži - dodaje saborska zastupnica.

Posebno je teška situacija na području Banije, koja je po opskrbljenosti stanovništva vodom za piće i stanju vodoopskrbnih objekata i prije potresa bila ispod prosjeka RH. "Zbog malog broja stanovnika koji žive na velikom području, izgradnja i održavanje sustava traže veća ulaganja. Tome treba pribrojiti i saniranja posljedica ratnog razaranja komunalne infrastrukture. Naime, gubitci vode na području Sisačko-moslavačke županije su u 2020. prosječno iznosili oko 52 posto, a na području Banije u nekim manjim vodoopskrbnim sustavima i do 80 posto. Potres je uzrokovao još veći broj puknuća i curenja na vodoopskrbnoj mreži, a pojedini objekti javne vodoopskrbe na području koji je najviše zahvatio potres su značajnije oštećeni, kao što je područje Petrinje, Gline i Siska", stoji u odgovoru koji su Novosti dobile od Hrvatskih voda. Iz te institucije

dodaju da 94 posto stanovništva u Hrvatskoj ima mogućnost da bude priključeno na vodoopskrbnu mrežu, od čega je 84 posto i priključeno, te da četiri vodoopskrbna područja – Glina, Gračac, Knin i Lapac – bilježe značajan pad od preko 20 posto priključenog stanovništva.

Milan Uzelac (Foto: Boris Ščitar/PIXSELL)

Kako to izgleda u praksi, iz prve ruke nam svjedoči ličko-senjski dožupan MILAN UZELAC, koji je upoznat s brojim problemima u selima smještenima oko Lapca, Udbine, Korenice i Vrhovina. Dok je u nekima od njih potrebno graditi i po desetke kilometara magistralnih vodova, u drugima je nužna sanacija dotrajalih cijevi.

- Potreba je puno, stanovnika u tim krajevima sve manje, a vodovodni projekti su jako skupi. Ruku na srce, u nabrojanim općinama nemamo mjesto koje ima više od 50-ak stanovnika, a da je bez vode. Gdje god smo mogli, doveli smo mrežu, a gledat ćemo da se ona nastavi širiti do sela koja su nadomak glavnim vodovima. Muči nas konfiguracija terena. Sela su razbacana, udaljena jedna od drugih, a područje županije ogromno - veli Uzelac.

Ističe da gorući problem predstavlja relativno mali broj stalnih stanovnika, zbog čega je, kako kaže, "neisplativo vući po osam kilometara mreže kojom bi voda došla do svega nekoliko domaćinstava".

- To su strahovite cifre. Kada bismo imali kakvog jakog privrednika koji bi mogao sufinancirati projektnu dokumentaciju, sve bi bilo lakše. Ovako se sve svodi na inicijativu nekolicine mještana, koji u svojim selima borave samo za toplijeg vremena. Bio bih presretan kada bi bar kilometar-dva vodovodne mreže povukli svake godine, ali realnost je, nažalost, nešto drugo. Ali ne predajemo se, guramo postojeće projekte i radimo na novim planovima - govori ličko-senjski dožupan.

S problemom nedostatka vode suočavaju se i naselja na području Požeško-slavonske županije, smještena podno Psunja i Papuka, bogata prirodnim izvorima i potocima. U proteklom godinu dio njih

također je spojen na javnu mrežu, pa je vodovod stigao i do Kusionja, najvećeg povratničkog naselja u zapadnoj Slavoniji.

Nikola Ivanović

- U procesu je rješavanje javnog vodosnabdijevanja za još nekoliko naselja na pakračkom području, a pozitivnim pomacima svjedočimo i oko Lipika, gdje Grad radi na postupku izrade projektne dokumentacije za niz sela. Među njima je Bujavica, gdje su se zbog obližnjih bušotina plina poremetile podzemne vode - objašnjava NIKOLA IVANOVIĆ, požeško-slavonski dožupan.

- U drugom dijelu županije, na području Požeštine, postoje veliki problemi u selima Vasine

Laze, Ćosine Laze, Komušina, Crkveni i Gradski Vrhovci i Škrabutnik, koja se nalaze na samom području Grada Požege. Osim što nemaju vodu, ta sela nemaju ni asfaltne puteve, a u dijelu naselja nema ni javne rasvjete. Po tom pitanju otpočeli smo razgovore s gradskom upravom, u kojim je istaknuto da im najveće probleme trenutno zadaju propisani uvjeti za polaganje vodovodnih cijevi, koji značajno poskupljuju izvođenje radova. Zbog vatrogasnih mjera, naime, moraju postaviti cijevi koje su 80 posto veće od realnih potreba - nastavlja Ivanović i dodaje da u dijelu sela zapadne Slavonije postoje funkcionalni mjesni vodovodi, izgrađeni radnim akcijama tokom 1970-ih i 1980-ih, koji zbog klimatskih promjena sve češće ostaju prazni.

Dio naših sugovornika skeptičan je i zbog posljednjih izmjena Zakona o vodnim uslugama, kojim je propisano da se manja vodovodna poduzeća pripoje većima. Boje se da će zbog okrupnjavanja dio sela ostati zaboravljen. No iz Hrvatskih voda nas uvjeravaju da nema mjesta panici. "Integracijom postojećih javnih isporučitelja poboljšat će se kadrovska struktura, tehnički potencijal i investicijski kapaciteti te će se racionalizirati poslovanje. Nakon integracije će javni isporučitelji vode biti značajno sposobniji za provedbu EU-projekata i kasnije upravljanje novoizgrađenom

infrastrukturuom. Cilj svih provedbenih propisa je unaprjeđenje sektora vodovodnih usluga, kako bi on postao učinkovit, efikasan u provedbi nacionalnih investicija, financijski stabilan i samoodrživ, uz osigurane priuštive cijene vodnih usluga i investicija za cjelokupno stanovništvo i gospodarstvo", poručuju iz Hrvatskih voda.

Ovaj tekst napisan je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama

DRUŠTVO

VIJEST

**Prikupljen
novac za**

KRATKO & JASNO

**ANTON
GLASNOVIĆ**

TEMA

**U potrazi
za šljivom**

FRAGMENTI GRADA

**Zvonjava
mobitela**

TEMA

**Sanjari iz
Sampdorije**